

מקורות ערב ראש השנה תש"פ ארבע קושיות לחודש תשרי

תנחומא: אתם נצבים היום כולכם - בנוהג שבעולם אדם נוטל אגודה של קנים האם יכול לשברם בבת אחת? אבל אילו נוטל אחת אחת אפילו תינוק משברם. וכן אתה מוצא שאין ישראל נגאלים עד שיהיו כולם אגודה אחת, שנאמר (ירמיהו נד) 'ובעת ההיא נאום ה' יבואו בני ישראל המה ובני יהודה יחדיו'.

שולחן ערוך רבינו הזקן קסו, כג: אף מי שאינו מחויב בדבר מפני שכבר יצא ידי חובתו יכול לברך למי שעדיין לא יצא... לפי שבמצוות שהן חובה, כל ישראל ערבים זה בזה וגם הוא נקרא מחויב בדבר.

ויקרא כו, לז: 'וכשלו איש באחיו'.

סנהדרין כז, ב: איש בעוון אחיו, מלמד שכולם ערבים זה בזה.

דרך מצוותיך מצוות אהבת ישראל: אדם הראשון היה כללות כל הנשמות... מהם נתלים בראשו, מהם נתלים בזרועו... ולכן הוא הגורם עניין ההתכללות גם אחרי יציאתם כל אחד בפני עצמו... וכמו בגוף אחד שהגם שהוא בהתחלקות ציור איברים, ראש ורגליים ידיים וציפורניים, כל אחד כלול מזולתו שביד יש חיות מעין הרגל על ידי הוורידים שנמשכו בו וכנודע שמרפאים איבר אחד על ידי הקזה בחברו מצד עירוב הדמים... וכך הנפש לא נפרדה ויש לה כאב עצום ברוחניותה מכאב העין,

3. ליקוטי שיחות יט/286: בנוגע לכך שראש השנה נחגג יומיים... בכך מודגש העניין של 'אתם נצבים היום' (כולכם): בעוד שבכל הימים טובים ישנו חילוק בין יהודי ארץ ישראל לחו"ל, בראש השנה כולם חוגגים יומיים וגם בארץ ישראל.

שער הכוונות שם: מלבד מה שנענש האדם על חטאיו, נענש על חברו מטעם הערבות, כי כל ישראל הם גוף אחד כלול מאיברים רבים, ולכן ראוי שיתוודה בלשון רבים כדי שיתוודה גם על חברו. ואף בעבירות שלא חטא בהם, אפשר שחברו חטא וצריך להתוודות בלשון רבים.

רש"י ויקרא כג, לו: עצרת הוא - עצרתי אתכם אצלי כמלך שזימן בניו לסעודה וכיון שהגיע זמנו להפטר אמר: בני בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם.

1. נחמיה ח: ויביא עזרא הכהן את התורה לפני הקהל מאיש ועד אשה וכל מבין לשמע ביום **אחר לחדש השביעי** ... ויאמר נחמיה... לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו: **וביום השני** נאספו ראשי האבות ... אל עזרא הספר ולהשכיל אל דברי התורה.

שולחן ערוך רבינו הזקן סימן תר: בני גולה עושים המועדות שני ימים, לקיים מנהג אבותיהם שהיו עושים שני ימים בזמן שהיו מקדשין על פי הראיה ... ולא היו בני גולה יודעין יום שהוקבע בו החודש בירושלים והיו עושין שני ימים מספק. אבל בני ארץ ישראל הקרובים לירושלים היו עושין המועדות יום אחד לפי שהבית דין שבירושלים היו שולחים שלוחים להודיע יום שנקבע בו החודש. וזה הטעם לא שייך אלא בשאר מועדות חוץ מראש השנה, אבל בראש השנה אף בני ארץ ישראל צריכים לקיים מנהג אבותיהם שהיו עושין שני ימים ... שכבראש השנה שהוא יו"ט אין השלוחים יכולים לצאת.

שער הכוונות דרוש חזרת העמידה דרוש ה: צריך האדם לומר כל פרטי הווידוי כולם, אשמנו בגדנו וכו', אע"פ שיודע בעצמו שאין כל הדברים ההם ונראה **כמדבר שקר**? ... וכן תבין טעם נכון למה נתקן הווידוי בלשון רבים? כי היה צריך לומר אשמתי בגדתי?

ויקרא רבה ל: אחר שכתוב בשלמה 'החכמה והמדע נתון לך' ... עלה לו תימה על ארבע מינים הללו, שנאמר 'שלושה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתי' אלו ארבעה מינים שביקש לעמוד עליהם.

מורה נבוכים ג, מג: והנראה לי בארבעת מינים שבלולב, שהם שמחה בצאתם מן המדבר אשר היה לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון ומים אין לשתות - אל מקום האילנות נותני פרי והנהרות. ולקח לזיכרון זה הנאָה שבפירות האדמה, והטוב שבריוח, והיפה שבעלין, והטוב שבעשבים - ערבי נחל.

במדבר כט, לה: ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו.

משנה סוכה ז, א: חג בפני עצמו הוא (ולא המשך מסוכות).

רש"י במדבר שם: 'עצרת תהיה' - עצורים בעשיית מלאכה.

2. דברים כט: אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם: ראשיכם שבטיכם, זקניכם ושוטריכם, כל איש ישראל: טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך: מחוטב עציך עד שואב מימך.